

Apòstol de la Sagrada Família

Sant Josep Manyanet (1833-1901)

S'ha complert el primer aniversari de la canonització de Josep Manyanet i Vives, on van quedar palesos els aspectes carismàtics més rellevants de la seva vida i del seu projecte apostòlic. Entre les diferents publicacions fetes en aquesta ocasió, potser cap d'elles no té la importància de les paraules del Papa Joan Pau II, en les tres ocasions en què s'hi va referir els dies 16 i 17 de maig del 2004.

En les tres breus intervencions que va fer sobre el nou sant, insistí en l'aspecte clau de la seva vida i apostolat: la Sagrada Família de Natzaret. Reproduïm tot seguit les paraules més significatives del Papa:

En l'homilia de la missa de canonització: "(...) Inspirant-se en l'escola de Natzaret, realitzà el seu projecte de santedat personal i es va dedicar, amb un lliurament heroic, a la missió que l'Esperit li confiava. Per aquest motiu, fundà dues Congregacions Religioses. Un símbol visible del seu anhel apostòlic és també el temple de la Sagrada Família de Barcelona" (16 de maig del 2004).

En el "Regina coeli" del mateix dia: "(...) Que, seguint el seu exemple –va dir als bisbes, sacerdots, religiosos, religioses i fidels vinguts d'Espanya i d'Amèrica– i amb la seva intercessió, camineu tots per la via de la santedat, seguint el model de la llar de Natzaret" (16 de maig del 2004).

En l'audiència especial: "(...) Ell va fixar el seu cor en la Sagrada Família. *L'Evangeli de la família*, viscut per Jesús de Natzaret juntament amb Maria i Josep, va ser el motor de la caritat pastoral del Pare Manyanet i inspirà la seva pedagogia. Cercà, a més, que la Família de Natzaret fos coneguda, venerada i imitada en la seu de les famílies. Aquesta és la seva herència i, amb les seves paraules, en la seva llengua materna catalana us dic avui, a vosaltres, religiosos i religioses fundats per ell, als pares i mares de família, als alumnes i exalumnes dels seus centres: "¡Feu un Natzaret de les vostres llars, una

Josep M. Blanquet, S.F.
Vicepostulador de la
causa de canonització
de Sant Josep
Manyanet

Santa Família de les vostres famílies. Que us hi ajudi la intercessió de sant Josep Manyanet!” (17 de maig del 2004).

Podríem resumir dient que el Sant Pare afirma, d'una banda, que sant Josep Manyanet es va inspirar en l'escola de Natzaret per al seu projecte personal, fixant el seu cor en la Sagrada Família; d'altra banda, la vida de la Sagrada Família va ser el motor de la seva caritat pastoral. Finalment, buscà també que la Sagrada Família fos coneguda, venerada e imitada en el si de les famílies. Aquesta es la seva herència.

L'herència de sant Josep Manyanet

Aquestes afirmacions del Papa articulen el projecte personal i apostòlic de sant Josep Manyanet. En la tradició dels instituts religiosos fundats per ell –Filles i Fills de la Sagrada Família– aquesta triple afirmació té una tradició familiar i totalment coherent amb el nombre i finalitat dels mateixos instituts. Senzillament, diem que va ser *fill, testimoni i apòstol* de la Sagrada Família de Natzaret.

Fill de la Sagrada Família

Va ser la vocació que va rebre per l'acció i la gràcia de l'Esperit. I aquesta es manifestà per mitjà d'una sentida devoció a la Verge Santíssima, especialment sota l'advocació de “Valldeflors”, la patrona de Tremp, i també a Sant Josep, nom que li van imposar quan el van batejar, i que des de molt jove, va aprendre a honorar. Aquestes dues imatges de l'Església parroquial de Tremp que porten el Nen Jesús en braços, el van introduir en la intimitat de la seva casa i família. En la primera fórmula de la professió religiosa utilitzada per ell i els primers companys el 2 de febrer de 1870 –una efemèrides de consagració molt significativa per a la Família de Natzaret– apareix el nom i la mística del títol de Fills de la Sagrada Família.

I que ell se sentís sobretot “fill” de la Sagrada Família ho va deixar repetidament consignat en diverses meditacions. Precisament així, titulà el seu llibre *L'Esperit [del Institut] de la Sagrada Família* (Obres Selectes, pàg. 475-678, BAC, Madrid 1991), com si volgués traduir i transmetre el do sobrenatural i la gràcia particular que Déu ha donat als Fills de la Sagrada Família, el seu vigor i virtut que els estimula i fortifica. Moltes vegades es refereix a aquesta condició, a la seva dignitat, formosor, exigències... Vegem-ne unes quantes mostres:

La vida de la Sagrada Família va ser el motor de la seva caritat pastoral. Buscà també que la Sagrada Família fos coneguda, venerada i imitada en el si de les famílies.

– “Per raó de la nostra vocació, som anomenats fills de la Sagrada Família” (O.c., pàg. 540).

– “El Déu d’amor ens ha honrat amb la dignitat de Fill de la Sagrada Família i col·locat en el forrellat de la seva casa...” (pàg. 484).

– “Ens hem de distingir amb les nostres virtuts... tenint en compte que aquests han sigut els desgnis de l’Altíssim al cridar-nos i facilitar-nos els medis de poder consagrar-nos a Ell en la seva santa Casa...” (Ibid.).

– “Que en cap moment tinguem la dissort d’enlletgir per la nostra fredor o indolència el formós títol amb que ens heu distingit... (Ibid.).

– “¿Seré tan inconsiderat... que no agraeixi ni estimi com es degut la honra que m’ha dispensat, cridant-me i col·locant-me entre els nobles i distingits familiars de la seva santa Casa?” (pàg. 498).

– “¿Quina repremsió i pena no mereixerà el religiós que, honorant-se amb el títol de Fill de la Sagrada Família, s’aparti de la voluntat expressa de Jesucrist...?” (pàg. 506).

– “Sobretot en un fill de la Sagrada Família l’amor té que servir-li d’estímul per la fidelitat...” (pàg. 523).

Les citacions es podrien multiplicar. Sant Josep Manyanet, al llarg de la seva vida, es va sentir per damunt de tot “fill” de la Sagrada Família. La seva consagració religiosa i el seu sacerdocí els va viure amb l’esforç i la preocupació de poder ser reconegut veritablement pels homes i, especialment, en l’hora de la seva mort:

«Sobretot en un fill de la Sagrada Família l’amor té que servir-li d’estímul per la fidelitat.» (Sant Josep Manyanet)

“Si en aquest moment em demanéssiu compte del temps que habito en la vostra santa Casa... ¿em reconeixeríeu com un dels legítims i fidels fills de la Sagrada Família...? (pàg. 531)

Testimoni de la Sagrada Família.

Sant Josep Manyanet va rebre el do d'anomenar-se i ser fill de la Sagrada Família, però no es va acontentar només amb això. Va fer el que fa tot bon fill: conviure i compartir la vida amb els seus pares, aprendre, per contagi espiritual, l'esperit i l'estil de la vida familiar. Ell ho diu amb altres paraules:

– “Traslladar-se en esperit a la casa de la Sagrada Família de Natzaret, i contemplar allí a Jesús...” (pàg. 624).

– “Es així com procurem honrar el gloriós títol de fills de la Sagrada Família...? No oblidem que no d'altre manera podem acreditar que l'imatge dels nostres santíssims Pares brilla en nosaltres... (pàg. 537).

– “Els que som fills dels sants (Jesús, Maria i Josep) tenim que viure com sants” (pàg. 540).

– “Si a canvi d'imitar en lo possible als nostres santíssims Pares i copiar les seves virtuts, portéssim en la seva mateixa casa una vida semblant a la dels seglars, ¿no seria rebaixar la nostra dignitat...? (pàg. 541).

Conscient d'això, va fixar la seva morada espiritual a Natzaret per “inspirar la seva vida i el seu apostolat”. Així ho va afirmar el 1902 un sacerdot d'Urgell, en els funerals celebrats en la seva ciutat natal de Tremp: “Va dir –afirma una crònica d'aquells dies– que el nostre fundador tenia la seva residència espiritual a Natzaret, a prop d'aquella Família Sagrada, amor dels seus amors (*La Sagrada Família* 4 [1902] 34). Al llarg de la seva vida, va insistir molt en aquesta experiència:

– “Figurem-nos trobar-nos dins de la morada dels nostres Pares a Natzaret...” (pàg. 585).

– “Entrem en esperit en la santa Casa de Natzaret i mirem a Jesús i a Maria obeint i acomplint amb amor i docilitat les simples indicacions de Josep” (pàg. 666).

Sant Josep
Manyanet
va fixar la seva
morada espiritual a
Natzaret per
“inspirar la seva
vida i el seu
apostolat”.

Per això, i no pas per casualitat, el llibre més important que va escriure el titulat precisament *L'Escola de Natzaret i Casa de la Sagrada Família* (Obres Selectes, op. cit., pàg. 57-226). És la seva vertadera autobiografia espiritual que revela tota la seva vigorosa personalitat, la seva sòlida formació bíblica i teològica, la seva experiència d'acompanyament espiritual, les seves qualitats literàries, etc. Es tracta d'un diàleg de Jesús, Maria i Josep amb una ànima anomenada Desideria, sobre la vocació, la consagració i les principals virtuts de la Casa de Natzaret.

El protagonista és 'Desideria' que, no obstant, apareix amb una indeterminació absoluta per no tancar les portes a ningú, en cap moment de la seva vida, per acollir i respondre a la crida de Déu a la santedat. N'hi ha prou que sigui 'Desideria', posseïda i moguda per un eficaç desig de santedat, fruit de l'amor.

“Doctrina ensenyada en varies visites o conferències per Jesús, Maria i Josep, a una ànima generosa i amant de major virtut i perfecció, matèria molt útil a tota classe de persones tant seglars com religioses que volen de veritat assaborir l'esperit que regnava en aquella santa morada i imitar les virtuts i exemples que en la mateixa resplendeixen” (op. cit. 57.).

Cerimònia de canonització, 16 de maig del 2004.

El llibre més important que va escriure el titulat precisament *L'Escola de Natzaret i Casa de la Sagrada Família*, la seva vertadera autobiografia espiritual que revela tota la seva vigorosa personalitat.

L'obra, que representa tot el curs d'un procés interior, està estructurada en 43 visites o conferències, totes elles seguides per significar la unitat i la continuïtat del projecte. La matèria està dividida en tres parts per una raó metòdica, però no per significar o produir cap mena d'interrupció en el procés continuat de la santificació. Després de la primera visita com a introducció, segueix la primera part sobre la gràcia i finalitat de la vocació (visites 2 a la 16); la segona sobre els mèrits i riqueses dels vots (visites de la 17 a la 32), i la tercera sobre les virtuts de Natzaret que han d'adornar el religiós (visites 33 a la 43). Segueix un apèndix amb 100 màximes recollides a la Casa de la Sagrada Família (pàg. 227-238).

Podem llegir-ne ara uns quants fragments:

– “Així, doncs, en nom dels tres –diu Maria a Desideria en la primera visita–, et felicito i dono el major compliment de que per les teves paraules hagis donat assentiment a la divina inspiració i t'hagis resolt venir a la nostra casa, que es morada de pau i vertadera alegria. Sí, filla meva, no temis; aquí se t'ensenyarà i trobaràs el que vols i el teu cor desitgi... T'asseguro, filla meva, que en nosaltres trobaràs als teus millors pares, als teus benvolguts amics i fidelíssims benefactors. No dubtis que volem i podem enriquir-te de bens sòlids i duradors” (pàg. 61).

– “Aquesta és en veritat la Casa santa per excel·lència, on s'aprèn a servir i estimar a Déu en esperit, a ser útils als nostres pròxims, a corregir els propis defectes, a refrenar les concupiscències, a obrar amb puresa d'intenció (pàg. 63).

El contingut de tota l'obra pot resumir-se així: la Família i la casa de Natzaret són una comunitat i una escola de vida cristiana i consagrada a Déu. La de Maria i Josep fou, fonamentalment, una vida amagada amb Crist en Déu. Van viure consagrats absolutament a la voluntat de Déu, estimant sobre totes les coses, en un total servei i incondicional, la missió de Jesús.

El personatge de Desideria, l'ànima de sant Josep Manyanet, es revela com un deixeble avançat d'aquesta escola. Allí aprèn a viure en tensió envers la caritat perfecta pel camí dels vots religiosos i de les Constitucions, tot a l'estil de Natzaret.

Sant Josep Manyanet, com diu el Papa, va fixar efectivament el seu cor a la Sagrada Família i en el fet que fos coneguda. Allí va trobar el seu tresor.

La de Maria i Josep fou, fonamentalment, una vida amagada amb Crist en Déu. Van viure consagrats absolutament a la voluntat de Déu, estimant sobre totes les coses, en un servei total i incondicional, la missió de Jesús.

Apòstol de la Sagrada Família

La vida de la Sagrada Família de Natzaret va ser el motor de la seva caritat pastoral. Per això cercà sempre que la Sagrada Família fos coneguda, venerada i imitada dins de les famílies. És la seva herència.

Manyanet va trobar el seu tresor a Natzaret, però no se'l va reservar per a si mateix. Cridar tothom –les famílies, els joves i els nens– per compartir la seva alegria i aquest do. Tot el que va fer, sofrir, pensar, projectar i desitjar tendeix a portar el model de la Sagrada Família a totes les llars. La constant i fervent pregària, expressió a la vegada del seu afany apostòlic o caritat pastoral, com diu el Papa, fou: “La Sagrada Família de Natzaret –amb una sèrie de lloances o aspectes exemplars de la seva vida–, que totes les famílies de la terra us estimin, us imitin i beneixin” (pàg. 715).

La fundació dels dos instituts religiosos, els diferents llibres i opuscles que va escriure, els nombrosos centres educatius i docents que va obrir, els llocs de culte, les associacions laicals que organitzà, tot era “per la Sagrada Família”. Especialment, els religiosos i les religioses estan cridats a mantenir en l'Església i en la societat la flama de la llar de Natzaret.

Per anotar solament les obres més significatives que brollaren de les seves mans, recordarem les següents:

Les associacions laicals organitzades a Tremp –“Cambreres i cambres de la Sagrada Família” (op. cit., pàg. 725-743), ja als anys 1868 i 1874– eren com la tercera ordre dels dos instituts i pretenien involucrar les famílies, especialment els pares i mares dels alumnes, en el projecte educatiu dels seus centres, inspirats també en l'Escola de Natzaret. “Tenim que afeccionar a la família –escrivia– a imitar el perfectíssim model de la Sagrada Família, i així, de segur, es reformarà; i reformada ella, quedarà sanejada la societat. No hi ha altre remei” (pàg. 726).

El Col·legi Pare Manyanet de Barcelona

Tot el que va fer, sofrir, pensar, projectar i desitjar tendeix a portar el model de la Sagrada Família a totes les llars.

El 1869 va proposar la construcció d'un temple expiatori dedicat a la Sagrada Família, que s'està construint a Barcelona, perquè fos la llar de totes les famílies del món i lloc d'expiació dels pecats que es fan contra la santedat del matrimoni i de la família.

El 1869 va proposar la idea del temple expiatori de la Sagrada Família, que s'està construint a Barcelona, perquè fos la llar de totes les famílies del món i lloc d'expiació dels pecats que es fan contra la santedat del matrimoni i de la família (pàg. 825).

Va escriure unes meditacions dedicades a "l'Associació de la família cristiana sota el sobirà patrocini de la Sagrada Família" (encara inèdites), amb la finalitat de portar els exemples de Jesús, Maria i Josep a tots els membres de la família, és a dir, per apropar el "designi de Déu en la Sagrada Família per a totes les famílies".

El 1899 va publicar l'obra *Preciosa joia de família* (Op. cit., 1991), un llibre guia per als matrimonis i la família, o com diu ell: "per viure ells en santa pau i saber educar el seus fills segons la doctrina i exemples de la Santa Casa de Natzaret". Aquest mateix any inicià la publicació de la revista *La Sagrada Família* amb el fi primordial de oferir-la com a model perfectíssim lliurat pel Pare celestial a totes les famílies perquè sigui fidel i constantment imitada per totes elles i en cada una de les ocasions de la vida."

"El títol d'aquesta humil publicació sintetitza el nostre programa; manifesta qui som i on anem. Som fills amadors de la Sagrada Família i anem a esforçar-nos a intentar un esforç per *col·locar-la dins de les famílies* (la cursiva és nostra). Que valgui la bona intenció i l'ardent zel per la temerària empresa."

Fundador, promotor, escriptor

Provenint d'una família nombrosa, Josep Manyanet va néixer el 7 de gener de 1833 a Tremp (Lleida). Ben aviat va haver de treballar per completar els estudis secundaris de l'Escola Pia de Barbastre, i posteriorment, els eclesiàstics, als seminaris diocesans de Lleida i Urgell. Després de dotze anys de treball a la diòcesi d'Urgell, al servei del bisbe, en qualitat de secretari particular, majordom de palau, bibliotecari del seminari, vicesecretari i secretari de visita pastoral, es va ordenar sacerdot als vint-i-sis anys, el 9 d'abril del 1859.

Cinc anys més tard, i amb l'aprovació del bisbe, va fundar el 1865 els *Fills de la Sagrada Família Jesús, Maria i Josep*, i nou anys més tard, el 1874, les *Missioneres Filles de la Sagrada Família de Natzaret*. La seva missió era, segons les seves pròpies paraules, "imitar, honrar, propagar el culte a la Sagrada Família i procurar la formació cristiana de les famílies, principalment a través de l'educació i instrucció catòlica de la infància i joventut i el ministeri sacerdotal".

Durant els següents quaranta anys, Manyanet va dedicar la seva vida a la formació i expansió dels instituts, obrint escoles, tallers i altres centres d'apostolat a di-

“La Sagrada Família serà el nostre lema, el nostre punt de partida i el terme de les nostres aspiracions. La Sagrada Família desitja ser coneguda; la santedat del venerable Lleó XIII ens ho suplica, l'estat actual de la societat ho exigeix. Propagar, doncs, aquesta devoció, fer brillar en aquest segle de falsos resplendors les virtuts de la casa de Natzaret i caldejar els cors en l'amor de Jesús, Maria i Josep, aquest es el nostre objecte” (LSF, [1899] 1, Editorial).

“Des del principi –va dir el Papa en l'homília de la Canonització– el Paràclit ha suscitat homes i dones que han recordat i difós la veritat revelada per Jesús. Un d'aquests va ser sant Josep Manyanet, vertader apòstol de la família”. Efectivament, Josep Manyanet ha estat suscitat per l'Esperit en el nostre temps per recordar a la societat d'avui la veritat original de la família i el model de tota família donat per Déu en la Família de Natzaret.

En paraules del Papa: “Aquesta és la seva herència”.

“Des del principi el Paràclit ha suscitat homes i dones que han recordat i difós la veritat revelada per Jesús. Un d'aquests va ser sant Josep Manyanet, vertader apòstol de la família”.
(Joan Pau II)

verses poblacions d'Espanya. Actualment, les dues congregacions religioses que va fundar estan presents a diversos països d'Europa, Amèrica i Àfrica, amb prop de 700 religiosos treballant-hi.

A banda d'això, va promoure la construcció del temple expiatori de la Sagrada Família, a Barcelona, obra d'Antoni Gaudí; va fundar la revista “La Sagrada Família” (1899), i va escriure diverses obres i opuscles per propagar la devoció que tenia a la Sagrada Família: *L'Escola de Natzaret i la Casa de la Sagrada Família* (Barcelona 1895), que és la seva autobiografia espiritual; *Preciosa joia de família* (Barcelona 1899), una guia per a matrimo-

nis i famílies; i *L'esperit de la Sagrada Família*, per a la formació de religiosos, on descriu la identitat de la seva vocació i la missió dels religiosos.

Als darrers anys de la seva vida, va estar molt delicat de salut, i va morir el 17 de desembre de 1901 al col·legi *Jesús, Maria i Josep*, de Barcelona. Tenia 68 anys. Les seves despulles mortals reposen actualment a la capella de l'escola.

Ben aviat, la seva fama de santedat es va estendre, i el 1956 va ser introduïda la seva causa de canonització. Va ser declarat beat per Joan Pau II el 1984 i canonitzat com a sant vint anys més tard, el 16 de maig del 2004.